

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΔΑΣΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ Δ/ΝΣΗ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΔΑΣΙΚΟΥ
ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΑΓΡΙΑΣ ΖΩΗΣ ΚΑΙ ΘΗΡΑΣ**

Ταχ. Δ/ση: Τέρμα Αλκμάνος
Ταχ. Κώδικας: 115 28, Ιλίσια
Πληροφορίες: Ν. Μπόκαρης, Α. Στεργίου
Τηλέφωνο: 2131512281, 2105240194
E-mail: n.bokaris@prv.ypeka.gr
a.stergiou@prv.ypeka.gr
diaxeirisidason@prv.ypeka.gr

ΠΡΟΣ:

Υ.Π.ΕΝ.
Γραφείο Νομικών και Κοινοβουλευτικών
Θεμάτων

ΘΕΜΑ: Απάντηση στην με αριθ. 5507/28-6-2024 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων.

ΣΧΕΤ: α) Η με Α.Π. 5507/28-6-2024 Ερώτηση της Βουλής των Ελλήνων «Αδιαφορία των κρατικών αρχών για την παρουσία μεγάλου αριθμού αλόγων στον Υμηττό και τα σοβαρά προβλήματα που έχουν προκληθεί (Α.Π. εισερχ. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/71017/2408/1-7-2024)
β) Τα με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/55733/1741/31-5-2023 «Διαχείριση αδέσποτων ιπποειδών», ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/76963/2389/11-9-2023 «Απάντηση σε επιστολή σας «Επίλυση προβλημάτων διαχείρισης άγριων ιπποειδών στην Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας» και ΥΠΕΝ/ΔΔΔ/6517/213/19-2-2024 «Απάντηση σε ερώτημα σχετικά με τη διαχείριση αδέσποτων ιπποειδών (αλόγων)» σχετικά έγγραφά μας
γ) Το Π.Δ. 132/2017 (Α' 160) «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠ.ΕΝ.)»
δ) Ο Ν. 3463/06 (Α' 114) «Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων» και ο Ν. 3852/10 (Α' 87) «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης»
ε) Η αριθμ. 726/107637/22 Απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης «Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 (L 84), του κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2035 της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2019 (L 314) και του εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/963 της Επιτροπής της 10ης Ιουνίου 2021 (L 213), όσον αφορά τη δημιουργία συστήματος για την ταυτοποίηση και την ιχνηλάτηση των δεσποζόμενων ιπποειδών» (ΦΕΚ Β' 2028), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με την αρ. πρωτ. 1388/324739/2023 (ΦΕΚ Β' 6134/24-10-2023) όμοια απόφαση.
στ) Το Π.Δ. 67/1981 (Α' 23) «Περί προστασίας της αυτοφυούς Χλωρίδος, και Αγρίας Πανίδος και καθορισμού διαδικασίας συντονισμού και Ελέγχου της Ερεύνης επ' αυτών».
ζ) Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 σχετικά με τις μεταδοτικές νόσους των ζώων και για την τροποποίηση και την κατάργηση ορισμένων πράξεων στον τομέα της υγείας των ζώων («νόμος για την υγεία των ζώων»)
η) Η Αριθμ. 726/107637/2022 Απόφαση του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης «Καθορισμός συμπληρωματικών μέτρων εφαρμογής του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/429 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 9ης Μαρτίου 2016 (L 84), του κατ' εξουσιοδότηση Κανονισμού (ΕΕ) 2019/2035 της Επιτροπής της 28ης Ιουνίου 2019 (L 314) και του εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2021/963 της Επιτροπής της 10ης Ιουνίου 2021 (L 213), όσον αφορά τη δημιουργία συστήματος για την ταυτοποίηση και την ιχνηλάτηση των δεσποζόμενων ιπποειδών» (ΦΕΚ Β' 2028).
θ) Η με Α.Π. ΥΠΕΝ/ΔΠΔΠ/70038/3467/27.06.2024 Απόφαση «Έγκριση διάθεσης και κατανομής πίστωσης υπέρ του Δασαρχείου Πεντέλης της Επιθεώρησης Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής Αττικής, προκειμένου για τη χρηματοδότηση της διαχείρισης αδέσποτων ιπποειδών, στην περιοχή αρμοδιότητάς του, στο πλαίσιο του Χρηματοδοτικού Προγράμματος του Ειδικού Φορέα Δασών του Πράσινου Ταμείου «Προστασία και αναβάθμιση Δασών 2024», Άξονας Προτεραιότητας 2, Μέτρο 1, Δράση 3 (ΑΔΑ:Ψ3Θ74653Π8-ΘΛ5) .

Σε απάντηση της ανωτέρω (α) σχετικής Ερώτησης της Βουλής θέτουμε υπόψη σας τα εξής όσον αφορά θέματα αρμοδιότητάς μας:

Α. Λαμβάνοντας υπόψη τα αναφερόμενα στη σχετική Ερώτηση της Βουλής διαπιστώνεται ότι τα περιγραφόμενα άλογα του Δήμου Κρωπίας, στις παρυφές του Υμηττού, φέρουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- α) ανήκουν στο εξημερωμένο/τιθασευμένο είδος από τον άνθρωπο *Equus caballus* (Τάξη Περισσοδάκτυλα, Οικογένεια: Equidae), το οποίο όπως ορίζεται στη διεθνή βιβλιογραφία¹ και έχει περιγραφεί για πρώτη φορά από τον Linnaeus πρόκειται για το οικόσιτο άλογο και υπάρχει μόνο ως εξημερωμένο ζώο.
- β) είναι ενδεχομένως αγνώστου φυλής και προέλευσης.
- γ) περιφέρονται ανεπιτήρητα/ελεύθερα στη φύση καθώς έχουν χάσει τη συνήθεια επιστροφής.
- δ) πρόκειται κυρίως για ζώα εργασίας, που είχαν/έχουν εγκαταλειφθεί/απελευθερωθεί από τους ιδιοκτήτες τους και εντοπίζονται επομένως εκτός εγκαταστάσεων.
- ε) ενδεχομένως δε φέρουν «κωδικό ιπποειδούς» και επομένως δεν υπάρχει δυνατότητα ταυτοποίησής τους.

Β. Σύμφωνα με το άρθρο 1077 του Αστικού Κώδικα (ΑΚ), το «τιθασευμένο ζώο γίνεται αδέσποτο, αν χάσει τη συνήθεια της επιστροφής». Επομένως, το τιθασευμένο ζώο όταν χάνει τη συνήθεια επιστροφής δε γίνεται άγριο ζώο.

Γ. Επιπρόσθετα, σύμφωνα με το άρθρο 1076 του ΑΚ «κινητό πράγμα γίνεται αδέσποτο, αν ο κύριος εγκαταλείψει τη νομή του με σκοπό να παραιτηθεί από την κυριότητα».

Συνεπώς, τα περιγραφόμενα ανεπιτήρητα περιφερόμενα άλογα είναι εξημερωμένα/τιθασευμένα αδέσποτα ζώα και όχι «άγρια» ζώα.

Δ. Σύμφωνα με το άρθρο 31 «Διεύθυνση Διαχείρισης Δασών» του Π.Δ. 132/2017 «Οργανισμός Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠ.ΕΝ.)» (Α' 160) (γ' σχετικό) δεν περιλαμβάνονται στις αρμοδιότητες της υπηρεσίας μας θέματα που αφορούν εξημερωμένα/τιθασευμένα είδη ζώων που ωστόσο μπορεί να διαβιούν και να περιφέρονται ανεπιτήρητα/αδέσποτα στη φύση.

Ε. Διευκρινίζεται ότι αν και το είδος *Equus caballus* μνημονεύεται σε σχετικό πίνακα του ΠΔ 67/1981 (Α' 23) (στ' σχετικό) ως προστατευόμενο είδος άγριας πανίδας, ωστόσο, το είδος *Equus caballus* δεν περιλαμβάνεται ως είδος προστατευόμενης άγριας πανίδας στους πίνακες:

α) της μεταγενέστερης Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1992 «για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»,

β) της μεταγενέστερης με αριθ. 33318/3028/1998 (Β' 1289) ΚΥΑ «Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων (ενδιαιτημάτων) καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας»

γ) της Διεθνούς Σύμβασης της Βέρνης για τη διατήρηση της άγριας ζωής και του φυσικού περιβάλλοντος της Ευρώπης», που κυρώθηκε με τον μεταγενέστερο ν. 1335/1983 (Α' 32),

όπως έχουν τα ανωτέρω τροποποιηθεί και ισχύουν.

Επίσης, επισημαίνονται οι διατάξεις του άρθρου 22 της ανωτέρω με αριθ. 33318/3028/1998 (Β' 1289) απόφασης σύμφωνα με τις οποίες «κάθε διάταξη που αντίκειται στις διατάξεις της παρούσας απόφασης ή ανάγεται σε θέματα που ρυθμίζονται ειδικά από αυτήν καταργούνται.».

Συμπληρωματικά των ανωτέρω εκτιμάται ότι για τον προσδιορισμό/ταυτοποίηση του υποείδους, εκτός από τη διαπίστωση των μορφολογικών του χαρακτηριστικών που θα επιτρέπουν την κατάταξη σε άγριο υποείδος (που είναι πολύ δύσκολο να γίνει στην πράξη), είναι απαραίτητη η τεκμηρίωση της άποψης κάθε φορέα για το υποείδος με την αναγκαία λήψη και σύγκριση γενετικού υλικού που σε κάθε περίπτωση δεν έχει προηγηθεί.

Στ. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/429 (ζ' σχετικό) θεσπίζει κανόνες για την πρόληψη και τον έλεγχο των νόσων των ζώων που μεταδίδονται στα ζώα συμπεριλαμβανομένων των μεταδοτικών ζωοανθρωπονόσων με εφαρμογή σε δεσποζόμενα και μη δεσποζόμενα ζώα (άρθρο 2, παρ. 1, περιπ. α). Σύμφωνα με το σημείο 19 του προοιμίου, διευκρινίζεται ότι ο όρος των «άγριων ζώων» [που ορίζονται ως «τα μη δεσποζόμενα ζώα» (άρθρο 4, περιπ. 8)] «καλύπτει όλα τα ζώα που δεν εκτρέφονται από τον άνθρωπο, συμπεριλαμβανομένων των αδέσποτων ζώων και των ζώων που έχουν επιστρέψει στην άγρια κατάσταση, ακόμη και αν ανήκουν σε είδη που κανονικά είναι εξημερωμένα» και πρόκειται για ειδικό και όχι γενικό όρο προκειμένου να εξυπηρετείται ο σκοπός του συγκεκριμένου Κανονισμού.

Ζ. Μετά τα ανωτέρω, καθώς μέχρι στιγμής η υπηρεσία μας δεν έχει τεκμηριωμένη αναφορά άγριου υποείδους του εξημερωμένου είδους *Equus caballus* και από τη μεταγενέστερη του ΠΔ 67/1981 (Α' 23) ισχύουσα διεθνή, ενωσιακή και εθνική νομοθεσία το εξημερωμένο είδος *Equus caballus* δεν περιλαμβάνεται στα είδη προστατευόμενης άγριας πανίδας, οι περιφερειακές Δασικές Υπηρεσίες της Γενικής Γραμματείας Δασών, εφόσον τους ζητηθεί, δύνανται στο πλαίσιο της αμοιβαίας συνδρομής και αгаστικής συνεργασίας να συνδράμουν επικουρικά στο έργο των αρμοδίων κατά περίπτωση αρχών που θα διαχειριστούν θεσμικά σε τοπικό επίπεδο τα αδέσποτα/ανεπιτήρητα-όχι άγρια-άλογα κατά την αλληλεπίδρασή τους με τον άνθρωπο, ώστε να συλλεχθούν τα απαραίτητα δεδομένα (πληθυσμός ζώων, περιοχές

¹ Bennett Deb and Hoffmann Robert S. ~ Mammalian Species (Official Publication of the American Society of Mammalogists, no. 628, pp. 1-14. Published 3 December, 1999 by the American Society of Mammalogists.

εμφάνισης κλπ) και να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα των παρεμβάσεων για τη διαχείριση και προστασία των αλόγων στις περιοχές που καταγράφονται αυξημένοι ανεπιτήρητοι πληθυσμοί τους.

Η. Συμπληρωματικά, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 75, παρ. (γ), εδαφ. 10 του Ν. 3463/06 (Α 114) καθώς και του Ν. 3852/10 (Α' 87) (ειδικότερα στο Κεφάλαιο ΣΤ, άρθρα 82, 83) (ζ' σχετικά) προκύπτει ότι οι Δήμοι έχουν την ευθύνη για την περισυλλογή και εν γένει τη μέριμνα για τα αδέσποτα ζώα. Επίσης, με το άρθρο 75, παρ. (γ), εδαφ. 4 του Ν. 3463/06 (Α 114) στις αρμοδιότητές τους περιλαμβάνεται «και γενικότερα η λήψη μέτρων για την αποφυγή δυσμενών επιδράσεων στην ασφάλεια της κυκλοφορίας».

Θ. Επιπλέον, έχοντας υπόψη τα διαλαμβανόμενα του άρθρου 15 «Διαχείριση ανεπιτήρητων δεσποζόμενων ιπποειδών» και ιδιαιτέρως της παραγράφου 7 της με αριθ. 726/107637/2022 (Β' 2028) απόφασης του Υφυπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης (η' σχετικό), όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει από την αριθ. 1388/324739/23-10-2023 (ΦΕΚ Β' 6134) όμοια απόφαση, προκύπτει συγκεκριμένη διαδικασία εφαρμοζόμενη με ευθύνη της Περιφέρειας και τη συνδρομή των Δήμων για την περισυλλογή, φύλαξη, διατήρηση των ανεπιτήρητων ιπποειδών άνευ σήμανσης, άνευ αναζήτησης από τον κάτοχο, άνευ καταχώρισης στην Ηλεκτρονική Βάση Δεδομένων των Ιπποειδών (ΚΗΒΔΙ) και επομένως άνευ τεκμηρίωσης ύπαρξης υπευθύνου εγκατάστασης, με συνεπακόλουθο τα εν λόγω περισυλλεχθέντα ιπποειδή να περιέρχονται τελικώς στην ιδιοκτησία της Περιφέρειας. Σύμφωνα με τον ορισμό «ανεπιτήρητο δεσποζόμενο ιπποειδές» της περίπτωσης γ, άρθρο 2), όπως ισχύει, δεν διαπιστώνεται ότι τίθεται χρονικός περιορισμός παραμονής ή περιορισμός μέγιστης απόστασης ανεπιτήρητων ιπποειδών εκτός εγκατάστασης και επίσης δεν απαγορεύεται η εφαρμογή της ανωτέρω διάταξης για τη διαχείριση ανεπιτήρητων ιπποειδών που δεν καταχωρήθηκαν στην ηλεκτρονική βάση ΚΗΒΔΙ πριν την έναρξη ισχύος της με αριθ. 726/107637/22 απόφασης, όπως ισχύει.

Ι. Λόγω της σοβαρότητας της κατάστασης και στο πλαίσιο ζητούμενης συνδρομής από την υπηρεσία μας σχετικά με το εν λόγω θέμα της παρουσίας αδέσποτων αλόγων στον Υμηττό κατά τη διάρκεια συνάντησης στα γραφεία του Συνηγόρου του Πολίτη αναφέρεται η υποστήριξη της Γενικής Γραμματείας Δασών του ΥΠΕΝ για τη χρηματοδότηση τοπικής Δασικής Υπηρεσίας με σκοπό την προμήθεια των απαραίτητων ζωοτροφών για τη σίτιση των συγκεκριμένων αδέσποτων αλόγων.

Προς την κατεύθυνση αυτή και μετά από σχετική εισήγηση της Υπηρεσίας μας εγκρίθηκε με την θ' σχετική, η διάθεση και κατανομή πίστωσης 20.000,00 ευρώ, υπέρ του Δασαρχείου Πεντέλης της Επιθεώρησης Εφαρμογής Δασικής Πολιτικής Αττικής προκειμένου για τη διαχείριση αδέσποτων ιπποειδών, στο πλαίσιο του Άξονα Προτεραιότητας 2: «ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΔΑΣΙΚΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ», Μέτρο 1: «ΜΕΤΡΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΔΑΣΩΝ ΚΑΙ ΑΓΡΙΑΣ ΠΑΝΙΔΑΣ», Δράση 3 «Διαχειριστικά μέτρα άγριας πανίδας και ιχθυοπονίας ορεινών υδάτων», του Χρηματοδοτικού Προγράμματος του Ειδικού Φορέα Δασών, του Πράσινου Ταμείου, «Προστασία και αναβάθμιση Δασών 2024».

Τέλος, είμαστε στη διάθεσή σας για κάθε περαιτέρω διευκρίνιση απαιτηθεί.

Ο ΠΡΟΪΣΤΑΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΔΡΟΥΓΑΣ

Εσωτερική Διανομή:

Αναπληρωτή Προϊστάμενο Γενικής Διεύθυνσης Δασών και Δ.Π.